

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้าง ทักษะสัมพันธ์ภาพสำหรับเด็กวัยอนุบาล

The Effects of Experience Provision Using CASEL Strategies on Enhancing Preschoolers' Relationship Skills

วิชชุดา เป้งยะสา¹, ศิรประภา พฤทธิกุล² และ เชวง ซ้อนบุญ³

Wichuda Phengyasa¹, Siraprapa Phruttikul² and Chaweng Sonboon³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL (2) เปรียบเทียบทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยอนุบาลอายุ 4–5 ปี จำนวน 20 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ติดต่อกัน สัปดาห์ละ 4 วัน ครั้งละ 45 นาที รวมแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 24 แผน โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การทำงานแบบร่วมมือในกลุ่มเล็ก (2) กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และ (3) กลยุทธ์การจัดการและแก้ไขข้อขัดแย้ง โดยมีขั้นตอนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้แก่ (1) เตรียมพร้อมเรียนรู้ (2) ร่วมมือเรียนรู้ และ (3) สรุปการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีประสิทธิผล และการทดสอบ Wilcoxon signed-rank test ผลการวิจัย พบว่า (1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8179 แสดงว่าเด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธ์ภาพก้าวหน้าขึ้นร้อยละ 81.79 ของคะแนนที่สามารถพัฒนาได้ (2) ทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาลหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL สามารถเสริมสร้างทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ของ CASEL, ทักษะสัมพันธ์ภาพ, เด็กวัยอนุบาล

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² M.Ed. Student, Early Childhood Education Program, Faculty of Education, Burapha University

³ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

² Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Burapha University, Advisor

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

³ Assist. Prof. Dr., Faculty of Education, Burapha University, Co-Advisor

Corresponding Author E-mail: Siraprapa@go.buu.ac.th

Abstract

This research aimed to: (1) examine the effectiveness index of the lesson plans based on CASEL's strategies, and (2) compare preschoolers' relationship skills before and after the experiment. The participants were 20 preschoolers aged 4–5 years, selected through cluster random sampling. The experiment was conducted over six consecutive weeks, four days per week, with 45-minute sessions, totaling 24 lesson plans. The learning experience was designed using CASEL's strategies: (1) small-group cooperative learning, (2) positive relationship building, and (3) conflict management and resolution. The implementation procedures consisted of (1) preparation, (2) cooperative learning, and (3) consolidation of learning. The data collection instrument was a performance rubric for assessing preschoolers' relationship skills. Data were analyzed using mean, standard deviation, effectiveness index, and the Wilcoxon signed-rank test. The findings revealed that (1) the effectiveness index of the lesson plans was 0.8179, indicating that the children achieved 81.79% of the maximum possible gain in relationship skills, and (2) the preschoolers' post-experimental scores were significantly higher than pre-experimental scores at the .05 level. These results indicate that CASEL's strategies can effectively enhance preschoolers' relationship skills.

Keywords: CASEL's Strategies, Relationship Skills, Preschoolers

บทนำ

ทักษะสัมพันธ์ภาพ (Relationship Skills) เป็นความสามารถในการสร้างและคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์เชิงบวก การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning [CASEL], 2021) ทักษะดังกล่าวสัมพันธ์กับความสามารถทางปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถทางสังคมในการทำงานเป็นทีม และความสามารถส่วนบุคคลในการกำกับตนเอง (Morreale et al., 2017; Sharratt & Planche, 2016) จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อโลกยุคใหม่ที่กำลังเผชิญภาวะวิกฤติซ้อนหลายมิติ (polycrisis) ส่งผลให้สังคมมีความซับซ้อน ไม่แน่นอน เต็มไปด้วยแรงกดดันทางอารมณ์ รวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมได้รับอิทธิพลจากปฏิสัมพันธ์บนโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น (World Economic Forum, 2023) แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบาย “ทักษะแห่งอนาคต” (Future Skills) พ.ศ. 2564–2567 กรอบสมรรถนะผู้เรียนไทย พ.ศ. 2565 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566–2580 ซึ่งต่างชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะทางสังคมเป็นทักษะสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องพัฒนา โดยเฉพาะความสามารถด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565, 2566) ดังนั้น การพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพจึงมีความสำคัญทั้งในเชิงนโยบาย

และเชิงปฏิบัติเพื่อเสริมให้เด็กสามารถปรับตัว สื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในบริบทที่ท้าทายในโลกยุคปัจจุบัน

รายงานระดับโลกสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาทักษะสัมพันธ์ภาพกำลังทวีความรุนแรงในหลายประเทศ เด็กจำนวนมากประสบความยากลำบากในการทำงานเป็นทีม การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการเรียนรู้ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการจัดการความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน (UNESCO, 2024) สถานการณ์ในประเทศไทยสะท้อนแนวโน้มเดียวกัน ผลการสำรวจของสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2556) และงานวิจัยของสรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (2565) พบว่าเด็กไทยมีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะหลังการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งทำให้เด็กใช้เวลาบนสื่อดิจิทัลมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าลดลง ข้อมูลเหล่านี้ สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเสริมสร้างทักษะสัมพันธ์ภาพตั้งแต่วัยอนุบาล เพื่อป้องกันผลกระทบระยะยาวต่อการเรียนรู้และความสามารถในการอยู่ร่วมกัน

ทักษะสัมพันธ์ภาพควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่ช่วงปฐมวัย อายุ 4 ถึง 5 ปี เนื่องจากเป็นช่วง “หน้าต่างแห่งโอกาส” (window of opportunity) ที่สมองและพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์เติบโตอย่างรวดเร็ว เด็กเริ่มเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น สนใจการเล่นร่วมกับผู้อื่น และใช้ภาษาเพื่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ (Piaget, 1962) อีกทั้งทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erikson (1993) อธิบายว่าเด็กวัยอนุบาลอยู่ในขั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) ซึ่งเป็นระยะที่เด็กต้องการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงเหมาะอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร การร่วมมือ และการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ งานวิจัยด้านพัฒนาการยังชี้ว่าการปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมในช่วงปฐมวัยเป็นการลงทุนเชิงพัฒนาการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้และการปรับตัวในระยะยาว (Blair & Raver, 2015) ขณะเดียวกัน โครงการพัฒนารอบทักษะชีวิตโดย สพฐ. ร่วมกับ UNICEF (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะ 2560) ระบุว่าทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทักษะจำเป็นที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมในการเผชิญโลกยุคใหม่

แนวทางการส่งเสริมทักษะสัมพันธ์ภาพในระดับสากลคือกลยุทธ์ขององค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สังคม และอารมณ์ หรือ CASEL (The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning) ซึ่งกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพ ได้แก่ (1) การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก (2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ (3) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบ และ (4) การจัดการและแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (CASEL, 2021) การวิจัยที่ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ CASEL พบว่าช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Domitrovich et al., 2017) อีกทั้งช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองของเด็กวัยอนุบาลได้ (ณัฐศิริวรรณ โจทย์จันทร์ และคณะ, 2569) อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาการใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อพัฒนาทักษะสัมพันธ์ภาพโดยตรง งานวิจัยที่มีอยู่เป็นการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ Zephyr ที่มีความใกล้เคียงกับ CASEL และพบว่าสามารถส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคมของเด็ก

ปฐมวัยได้ (รังสิริศัพท์ วงศ์อุปราช, 2564) ช่องว่างเชิงวิชาการดังกล่าว สะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษา ประสิทธิภาพของกลยุทธ์ CASEL ในบริบทการศึกษาไทย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงสำคัญของการ วางรากฐานทักษะสัมพันธภาพ การศึกษานี้จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ เพื่อประเมินความ เหมาะสมของกรอบแนวคิดสากลเมื่อประยุกต์ใช้กับผู้เรียนไทยในบริบทจริง

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพสำหรับเด็กวัยอนุบาล งานวิจัยนี้มีเป้าหมายเพื่อ สร้างคุณภาพการต่อวงการการศึกษาปฐมวัย โดยมุ่งให้เกิดองค์ความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวทางการจัด ประสบการณ์ที่ตอบสนองต่อพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยให้เด็ก วัยอนุบาลได้รับการเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อม รับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ทำให้เด็กสามารถปรับตัวและ ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

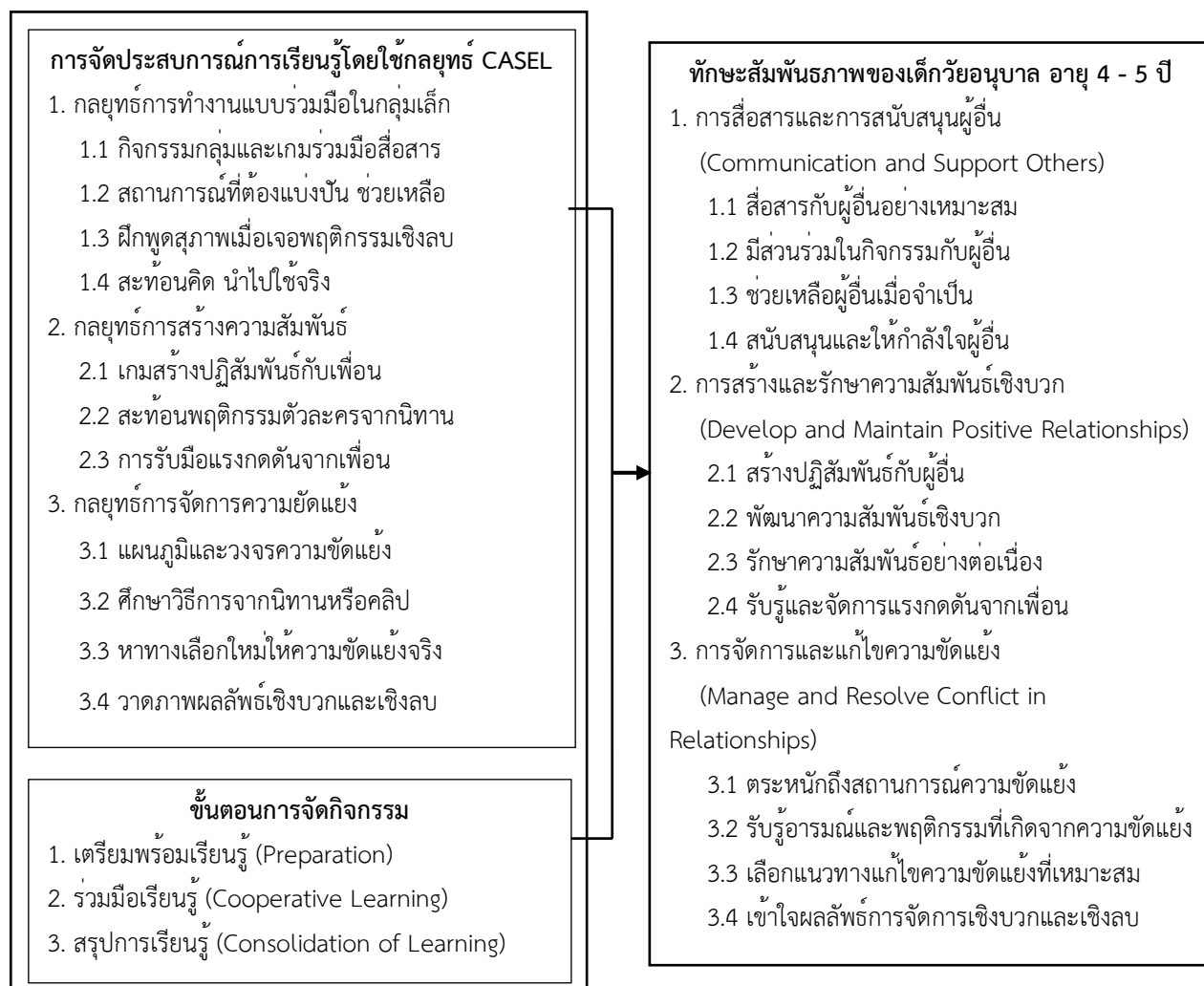
1. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลองใช้กลยุทธ์ของ

CASEL

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่างวิจัย

1. ประชากร คือ เด็กวัยอนุบาลเพศชายและเพศหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนวัดผาสุการาม (สุวรรณวิทยาคาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มอย่างง่ายมาหนึ่งห้องเรียน จำนวน 20 คน เกณฑ์การคัดเข้า คือความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย เกณฑ์การคัดออก คือเวลาการเข้าร่วมโครงการวิจัยน้อยกว่าร้อยละ 80 และการถอนตัวจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดกิจกรรมของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กอายุ 4 – 5 ปี

1.1 ศักยภาพของเครื่องมือที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโดยประยุกต์แนวปฏิบัติด้านการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (SEL) ที่พัฒนาโดย The Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning หรือองค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทางวิชาการ สังคม และอารมณ์ (CASEL, 2021) มาใช้เป็นกรอบในการออกแบบกิจกรรม ได้แก่ (1) กลยุทธ์การทำงานแบบร่วมมือในกลุ่มเล็ก (2) กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์ และ (3) กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้ง ดังนี้

ตารางที่ 1 กลยุทธ์และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล

กลยุทธ์	แนวทางการจัดกิจกรรม
1. กลยุทธ์การทำงานแบบร่วมมือในกลุ่มเล็ก	1.1 โครงการหรือกิจกรรมกลุ่มย่อยให้สำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน 1.2 การฝึกใช้คำพูดสุภาพและเหมาะสมเมื่อพบเหตุการณ์เชิงลบ 1.3 เกมกระดานที่มีสถานการณ์ต้องใช้การสื่อสารและการร่วมมือ 1.4 การจำกัดจำนวนอุปกรณ์เพื่อกระตุ้นการสื่อสาร การแบ่งปันและช่วยเหลือ 1.5 การอภิปรายสิ่งที่บ่งบอกว่าผู้อื่นหรือเพื่อนกำลังต้องการความช่วยเหลือ
2. กลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์	2.1 กิจกรรมที่ฝึกปฏิสัมพันธ์ และวิธีการทำกิจกรรมร่วมกัน 2.2 กิจกรรมภาพตัดปะ คำ หรือภาพสะท้อนเหตุผลเชิงความสัมพันธ์การมีเพื่อน 2.3 การเสริมแรงพฤติกรรมเด็กที่สะท้อนการรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก 2.4 การอภิปรายจากนิทานเกี่ยวกับวิธีสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และการเลือกเพื่อน 2.5 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ดีและไม่ดีของตัวละครจากนิทาน 2.6 การเขียนหรือวาดเกี่ยวกับแรงกดดันจากเพื่อน หรือที่ตนเองเคยพบ
3. กลยุทธ์การจัดการความขัดแย้ง	3.1 การสร้างแผนภูมิความขัดแย้งที่เด็กเคยพบ และร่วมอภิปราย 3.2 การทำวงจรข้อขัดแย้ง โดยวาดอารมณ์และพฤติกรรม ก่อนเกิดเหตุการณ์ 3.3 การอภิปรายวิธีแก้ไขจากหนังสือนิทานหรือคลิปวิดีโอ และเปรียบเทียบผลลัพธ์ 3.4 การวิเคราะห์ความขัดแย้งจริงในห้องเรียนหรือที่บ้านพร้อมหาทางเลือกใหม่ 3.5 การจัดเรียงภาพวาดเกี่ยวกับผลลัพธ์การจัดการความขัดแย้งเชิงบวกและเชิงลบ

1.2 กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) เตรียมพร้อมเรียนรู้ (2) ร่วมมือเรียนรู้ และ (3) สรุปการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดโครงสร้างแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามกรอบกลยุทธ์ โดยจำแนกเป็นกลยุทธ์ละ 8 แผน ได้แก่ (1) การทำงานแบบร่วมมือในกลุ่มเล็ก (2) การสร้างความสัมพันธ์ และ (3) การจัดการความขัดแย้ง รวมทั้งสิ้น 24 แผน แต่ละแผนใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 45 นาที ในการออกแบบการดำเนินกิจกรรม สัปดาห์ละ 4 วัน ต่อเนื่องเป็นเวลา 6 สัปดาห์

1.3 สร้างเครื่องมือประกอบการจัดทำคู่มือและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล จำนวน 24 แผน

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL ที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อประเมินดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการประเมินพบว่าค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แสดงว่าแผนการจัดประสบการณ์มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสม

1.5 ดำเนินการนำร่องแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้กับเด็กวัยอนุบาล อายุ 4-5 ปี โรงเรียนวัดผาสุการาม ปีการศึกษา 2568 จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ขั้นตอนกิจกรรม และสื่อที่ใช้ จากนั้นนำผลการสังเกตและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์และพร้อมสำหรับการนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

2. แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล

2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดโครงสร้างของการประเมินทักษะสัมพันธภาพสำหรับเด็กวัยอนุบาล รวมทั้งกำหนดน้ำหนักขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละรายการ ดังนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างแบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล

องค์ประกอบ/ ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	น้ำหนัก(%)
1. การสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่น		33.33
1.1 สื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	1.1.1 สื่อสารด้วยคำพูดและท่าทาง	4.17
	1.1.2 ใช้การสื่อสารหลายรูปแบบ	4.17
1.2 มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้อื่น	1.2.1 แบ่งปันการใช้ทรัพยากรกับเพื่อน	4.17
	1.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	4.17
1.3 ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อจำเป็น	1.3.1 รับรู้ผู้อื่นกำลังต้องการความช่วยเหลือ	4.17
	1.3.2 ให้การช่วยเหลือผู้อื่น	4.17
1.4 สนับสนุนและให้กำลังใจผู้อื่น	1.4.1 ใส่ใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น	4.17
	1.4.2 สนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น	4.17
2. การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก		33.33
2.1 สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	2.1.1 ใช้คำพูดหรือท่าทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์	4.17
	2.1.2 บอกเหตุผลและข้อดีของการมีเพื่อน	4.17
2.2 พัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวก	2.2.1 ใช้คำพูดสุภาพเพื่อสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก	4.17
	2.2.2 แลกเปลี่ยนความสนใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.17
2.3 รักษาความสัมพันธ์อย่าง	2.3.1 ระบุพฤติกรรมที่ส่งเสริมการรักษาความสัมพันธ์	4.17
ต่อเนื่อง	2.3.2 ระบุพฤติกรรมที่ขัดขวางการรักษาความสัมพันธ์	4.17
2.4 รับรู้และจัดการแรงกดดันจาก	2.4.1 อธิบายแรงกดดันเชิงลบที่เกิดจากเพื่อน	4.17
เพื่อน	2.4.2 ระบุพฤติกรรมที่เกิดจากแรงกดดันเชิงลบจากเพื่อน	4.17

องค์ประกอบ/ ตัวบ่งชี้	พฤติกรรมบ่งชี้	น้ำหนัก(%)
3. การจัดการและแก้ไขความขัดแย้ง		33.33
3.1 ตระหนักถึงสถานการณ์ความขัดแย้ง	3.1.1 ระบุตัวอย่างความขัดแย้งในโรงเรียน	4.17
	3.1.2 ระบุตัวอย่างความขัดแย้งที่บ้าน	4.17
3.2 รับรู้อารมณ์และพฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้ง	3.2.1 บอกอารมณ์และพฤติกรรมเมื่อเกิดความขัดแย้งในโรงเรียน	4.17
	3.2.2 บอกอารมณ์และพฤติกรรมเมื่อเกิดความขัดแย้งที่บ้าน	4.17
3.3 เลือกแนวทางแก้ไขความขัดแย้งที่เหมาะสม	3.3.1 กำหนดทางเลือกการแก้ไขความขัดแย้ง	4.17
	3.3.2 เลือกใช้วิธีแก้ไขความขัดแย้ง	4.17
3.4 เข้าใจผลลัพธ์การจัดการเชิงบวกและเชิงลบ	3.4.1 ระบุผลการจัดการเชิงบวกเมื่อเกิดแรงกดดันจากเพื่อน	4.17
	3.4.2 ระบุผลการจัดการเชิงลบเมื่อเกิดแรงกดดันจากเพื่อน	4.17
รวม 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้	24 พฤติกรรม	100

2.2 กำหนดลักษณะของการประเมินเป็นแบบการประเมินเชิงปฏิบัติ (performance-based assessment) จำนวน 2 ฉบับที่มีโครงสร้างคู่ขนานกัน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยแบบประเมินทั้งสองฉบับมีลักษณะเทียบเคียงกันในด้านเนื้อหา ตัวชี้วัด และพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต จากนั้นกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย (scoring rubric) 3 ระดับ โดยระบุพฤติกรรมที่คาดหวังอย่างชัดเจนในแต่ละระดับ เพื่อสะท้อนระดับความสามารถของเด็กวัยอนุบาลในการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

2.3 จัดทำคู่มือและแบบประเมินทักษะสัมพันธ์ภาพตามลักษณะและโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นนำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ผ่านการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นการประเมิน (IOC) ซึ่งผลการประเมินมีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 แสดงว่าเครื่องมือมีความเหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

2.4 ดำเนินการนำร่องแบบประเมินกับเด็กวัยอนุบาลกลุ่มเดียวกับการใช้ในการนำร่องแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับก่อนและหลังการทดลองได้เท่ากับ 0.87 สะท้อนว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือในระดับสูงและเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

แบบแผนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest-posttest design) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลาทั้งหมดทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ ดังนี้

1. ประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนการทดลอง โดยใช้แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลฉบับก่อนการทดลอง (Pretest) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กำหนดระยะเวลาในการประเมิน 1 สัปดาห์ก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์การจัดกิจกรรมของ CASEL ตามแผนการจัดประสบการณ์และคู่มือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาครั้งละ 45 นาที สัปดาห์ละ 4 วัน ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวม 24 แผน
3. ประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลหลังการทดลอง โดยใช้แบบประเมินทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลฉบับหลังการทดลอง (Posttest) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กำหนดระยะเวลาในการประเมิน 1 สัปดาห์หลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลคะแนนเทียบกับเกณฑ์เพื่อระดับทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล โดยแบ่งเกณฑ์อันตรภาคชั้น 3 ช่วง ดังนี้
ช่วงคะแนน 2.34 – 3.00 หมายถึง อยู่ในระดับดี
ช่วงคะแนน 1.67 – 2.33 หมายถึง อยู่ในระดับพอใช้
ช่วงคะแนน 1.00 – 1.66 หมายถึง อยู่ในระดับควรส่งเสริม
2. ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) ของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL ใช้คะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซอน (Wilcoxon signed-rank test) เพื่อพิจารณาความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL ก่อนและหลังการทดลอง

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลการทดลอง		ดัชนีประสิทธิผล
		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	
20	1440	748	1314	0.8179

จากตารางที่ 3 พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8179 แสดงว่า เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธ์ภาพก้าวหน้าขึ้นคิดเป็นร้อยละ 81.79 ของคะแนนที่สามารถพัฒนาได้

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังได้รับกลยุทธ์ของ CASEL

ตารางที่ 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง

ทักษะสัมพันธ์ภาพของเด็กวัยอนุบาล	ก่อนการทดลอง (n=20)			หลังการทดลอง (n=20)		
	$\bar{x}$	SD	ผล	$\bar{x}$	SD	ผล
1. การสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่น	1.58	.33	ควรส่งเสริม	2.51	.49	ดี
1.1 สื่อสารกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม	1.58	.41	ควรส่งเสริม	2.55	.54	ดี
1.1.1 สื่อสารด้วยคำพูดและท่าทาง	1.55	.51	ควรส่งเสริม	2.50	.69	ดี
1.1.2 ใช้การสื่อสารหลายรูปแบบ	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.60	.50	ดี
1.2 มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับผู้อื่น	1.53	.47	ควรส่งเสริม	2.55	.51	ดี
1.2.1 แบ่งปันการใช้ทรัพยากรกับเพื่อน	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.60	.60	ดี
1.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1.45	.51	ควรส่งเสริม	2.50	.51	ดี
1.3 ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อจำเป็น	1.63	.43	ควรส่งเสริม	2.38	.69	ดี
1.3.1 รับรู้ผู้อื่นกำลังต้องการความช่วยเหลือ	1.55	.51	ควรส่งเสริม	2.40	.68	ดี
1.3.2 ให้การช่วยเหลือผู้อื่น	1.70	.47	พอใช้	2.35	.75	ดี
1.4 สนับสนุนและให้กำลังใจผู้อื่น	1.60	.42	ควรส่งเสริม	2.58	.49	ดี
1.4.1 ใส่ใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น	1.55	.51	ควรส่งเสริม	2.55	.60	ดี
1.4.2 สนับสนุนการตัดสินใจของผู้อื่น	1.65	.49	ควรส่งเสริม	2.60	.50	ดี
2. การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก	1.58	.37	ควรส่งเสริม	2.70	.39	ดี
2.1 สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	1.53	.62	ควรส่งเสริม	2.65	.49	ดี
2.1.1 ใช้การพูดหรือท่าทางในการสร้างปฏิสัมพันธ์	1.50	.69	ควรส่งเสริม	2.85	.37	ดี
2.1.2 บอกเหตุผลและข้อดีของการมีเพื่อน	1.55	.60	ควรส่งเสริม	2.45	.69	ดี
2.2 พัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวก	1.65	.46	ควรส่งเสริม	2.75	.41	ดี
2.2.1 ใช้คำพูดสุภาพช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก	1.65	.49	ควรส่งเสริม	2.70	.47	ดี
2.2.2 แลกเปลี่ยนความสนใจในการทำกิจกรรมร่วมกัน	1.65	.49	ควรส่งเสริม	2.80	.41	ดี
2.3 รักษาความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างต่อเนื่อง	1.55	.39	ควรส่งเสริม	2.70	.47	ดี
2.3.1 ระบุพฤติกรรมที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์	1.50	.51	ควรส่งเสริม	2.70	.47	ดี
2.3.2 ระบุพฤติกรรมที่ขัดขวางการรักษาความสัมพันธ์	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.70	.47	ดี
2.4 รับรู้และจัดการแรงกดดันจากเพื่อน	1.58	.44	ควรส่งเสริม	2.70	.55	ดี
2.4.1 อธิบายแรงกดดันเชิงลบจากเพื่อน	1.55	.51	ควรส่งเสริม	2.65	.59	ดี
2.4.2 ระบุพฤติกรรมที่เกิดจากแรงกดดันจากเพื่อน	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.75	.55	ดี

ทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล	ก่อนการทดลอง (n=20)			หลังการทดลอง (n=20)		
	$\bar{X}$	SD	ผล	$\bar{X}$	SD	ผล
3. การจัดการและแก้ไขความขัดแย้ง	1.52	.37	ควรส่งเสริม	2.80	.29	ดี
3.1 ตระหนักถึงสถานการณ์ความขัดแย้ง	1.45	.43	ควรส่งเสริม	2.75	.41	ดี
3.1.1 ระบุตัวอย่างความขัดแย้งที่โรงเรียน	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.80	.41	ดี
3.1.2 ระบุตัวอย่างความขัดแย้งที่บ้าน	1.30	.47	ควรส่งเสริม	2.70	.47	ดี
3.2 รับรู้อารมณ์และพฤติกรรมที่เกิดจากความขัดแย้ง	1.48	.47	ควรส่งเสริม	2.85	.33	ดี
3.2.1 รับรู้อารมณ์และพฤติกรรมความขัดแย้งที่โรงเรียน	1.45	.51	ควรส่งเสริม	2.90	.31	ดี
3.2.2 รับรู้อารมณ์และพฤติกรรมความขัดแย้งที่บ้าน	1.50	.51	ควรส่งเสริม	2.80	.41	ดี
3.3 เลือกแนวทางแก้ไขความขัดแย้ง	1.55	.43	ควรส่งเสริม	2.70	.38	ดี
3.3.1 กำหนดทางเลือกในการแก้ไขความขัดแย้ง	1.50	.51	ควรส่งเสริม	2.60	.50	ดี
3.3.2 เลือกใช้วิธีการแก้ไขความขัดแย้ง	1.60	.50	ควรส่งเสริม	2.80	.41	ดี
3.4 เข้าใจผลของการจัดการเชิงบวกและเชิงลบ	1.60	.48	ควรส่งเสริม	2.90	.31	ดี
3.4.1 ระบุผลการจัดการเชิงบวกเมื่อมีแรงกดดันจากเพื่อน	1.55	.51	ควรส่งเสริม	2.90	.31	ดี
3.4.2 ระบุผลการจัดการเชิงลบเมื่อมีแรงกดดันจากเพื่อน	1.65	.49	พอใช้	2.90	.31	ดี
โดยรวม	1.55	.31	ควรส่งเสริม	2.67	.36	ดี

ตารางที่ 4 พบว่า ก่อนการทดลอง เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพโดยรวมอยู่ในระดับควรส่งเสริม ($\bar{X}=1.55$, $SD=.31$) หลังการทดลองอยู่ในระดับดี ($\bar{X}=2.67$, $SD=.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการและแก้ไขความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.80$, $SD=.29$) รองลงมาได้แก่ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก ($\bar{X}=2.70$, $SD=.39$) การสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่น ($\bar{X}=2.51$, $SD=.49$) ตามลำดับ ตัวบ่งชี้หลังการทดลองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เข้าใจผลของการจัดการเชิงบวกและเชิงลบ ($\bar{X}=2.90$, $SD=.31$) ต่ำที่สุดคือ การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อจำเป็น ($\bar{X}=2.38$, $SD=.69$)

ตารางที่ 5 ผลต่างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล ก่อนและหลังการทดลองโดยรวม

ทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล	ก่อนการทดลอง (n=20)		หลังการทดลอง (n=20)		ผลต่าง		Sum of rank	Z	Sig.
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
1. การสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่น	1.58	0.33	2.51	0.49	0.93	0.22	210	3.954*	.00
2. การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก	1.58	0.37	2.70	0.39	1.13	0.27	210	3.940*	.00
3. การจัดการและแก้ไขความขัดแย้ง	1.52	0.37	2.80	0.29	1.28	0.26	210	3.937*	.00
โดยรวม	1.55	.31	2.67	.36	1.11	0.19	210	3.927*	.00

หมายเหตุ: *p < .05

จากตารางที่ 5 พบว่า เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพโดยรวมหลังการทดลอง ($\bar{X}=2.67$, $SD=.36$) สูงวก่อนการทดลอง ($\bar{X}=1.55$, $SD=.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน โดยด้านที่มีผลต่างของค่าเฉลี่ยก่อนกับหลังการทดลองที่มากที่สุด คือ การจัดการและแก้ไขความขัดแย้ง รองลงมาได้แก่ การสร้างและรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก การสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่น ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยได้ว่าแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8179 แสดงว่าเด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 81.79 นอกจากนี้ เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ของ CASEL สามารถเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลให้สูงขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การศึกษาดัชนีประสิทธิผล พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ตามกรอบ CASEL มีค่าเท่ากับ 0.8179 หรือคิดเป็นร้อยละ 81.79 แสดงว่าเด็กอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพเพิ่มขึ้น ผ่านกลยุทธ์ ขั้นตอน และรายละเอียดการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบบนฐานกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้สถานการณ์จริง เกมกระดาน สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษาจากนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ CASEL ที่ชี้ว่าการพัฒนาทักษะทางสังคมจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ การร่วมมือ และการจัดการอารมณ์ในสถานการณ์จริง (CASEL, 2021) และสอดคล้องกับงานของ Li and Wong (2022) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมแบบมีโครงสร้างร่วมกับการสะท้อนคิดช่วยเพิ่มความสามารถด้านสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ว่ากลยุทธ์ที่ใช้สามารถพัฒนาทักษะสัมพันธภาพของเด็กได้จริงผ่านการลดความตึงเครียดในวงจรความขัดแย้งและเพิ่มพฤติกรรมสื่อสารเชิงบวก

กลยุทธ์ของ CASEL ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ส่งผลให้เด็กได้ทำงานแบบร่วมมือในกลุ่มเล็ก ได้สร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และเรียนรู้การจัดการและแก้ไขข้อขัดแย้ง สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erikson (1993) ที่อธิบายว่าเด็กวัยอนุบาลอยู่ในช่วงพัฒนาการขั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) ซึ่งเป็นระยะที่เด็กต้องการสร้างความสัมพันธ์และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดกิจกรรมที่เน้นการสื่อสาร การร่วมมือ และการแก้ไขความขัดแย้งจึงตอบสนองต่อความต้องการทางพัฒนาการในวัยนี้ อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ งานวิจัยของ Kim (2023) ยังพบว่าเกมกระดานที่ต้องใช้การสื่อสารช่วยเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกันและลดพฤติกรรมขัดแย้งในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนว่ากลยุทธ์ของ CASEL สามารถใช้เป็นแนวทางเชิงปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาล และมีศักยภาพในการนำไปประยุกต์ใช้ในวงจรการศึกษาปฐมวัยต่อไป

2. การเปรียบเทียบทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังได้รับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL

ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยอนุบาลมีทักษะสัมพันธภาพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมตามแผนกลยุทธ์ของ CASEL เน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีโครงสร้างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Denham (2018) ที่ชี้ว่าเด็กวัยอนุบาลสามารถพัฒนาทักษะสัมพันธภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อได้รับการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอย่างเป็นระบบ และงานวิจัยของ รังสิริศม์ วงศ์อุปราช (2564) ที่ใช้โปรแกรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Zephyr ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่าเด็กมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือในกลุ่มเล็กสามารถพัฒนาทักษะสัมพันธภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงวัยที่เป็นหน้าต่างแห่งโอกาสของการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์

ทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลด้านการจัดการและแก้ไขความขัดแย้งมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงสุด และมีผลต่างค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองกับหลังการทดลองมากที่สุดเช่นกัน สะท้อนว่าเด็กตอบสนองต่อกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์จริง และต้องใช้การคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนได้ดีที่สุด กิจกรรมในกลยุทธ์นี้ เช่น การวิเคราะห์ความขัดแย้ง การวาดวงจรเหตุการณ์ และการอภิปรายผลลัพธ์เชิงบวกเชิงลบ ช่วยให้เด็กเห็นผลของพฤติกรรมและเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับงานของ Wang and Li (2021) ที่พบว่าการให้เด็กวิเคราะห์ความขัดแย้งจากนิทานช่วยเพิ่มความสามารถในการมองมุมมองของผู้อื่นและลดพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากนี้ Patel (2023) รายงานว่าการสะท้อนเหตุการณ์จริงในห้องเรียนช่วยให้เด็กเรียนรู้การแก้ปัญหาเชิงบวกและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ขณะที่ Rivera and Thomas (2022) พบว่าการใช้คลิปวิดีโอและบทบาทสมมติช่วยให้เด็กเข้าใจผลลัพธ์ของพฤติกรรมได้ดีขึ้น ซึ่งสนับสนุนว่าทักษะสัมพันธภาพของเด็กวัยอนุบาลด้านการจัดการและแก้ไขความขัดแย้งมีพัฒนาการสูงที่สุดในงานวิจัยครั้งนี้

ด้านการสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองต่ำที่สุด และมีผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองกับหลังการทดลองน้อยที่สุดเช่นกัน อาจเป็นเพราะทักษะด้านนี้ต้องอาศัยความสามารถที่ซับซ้อนกว่า ถึงแม้ว่าเด็กวัยอนุบาล 4 – 5 ปี จะเริ่มสนใจการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่เนื่องด้วยพัฒนาการของเด็กที่ยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น การสื่อสารเพื่อการทำงานร่วมกัน การขอความช่วยเหลือ การสังเกตและสนับสนุนความต้องการของผู้อื่น จึงอาจต้องการเวลาในการพัฒนา มากกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huang and Xu (2020) ที่ชี้ว่าพฤติกรรมช่วยเหลือเพื่อนต้องอาศัยความเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นในระดับสูงกว่า จึงมักพัฒนาได้ช้ากว่าทักษะด้านอื่น ขณะที่ Kim (2023) ระบุว่าทักษะการสื่อสารต้องอาศัยการทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง และการมีแบบอย่างที่ดีจึงจะพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ Rivera and Thomas (2022) ยังพบว่า เด็กปฐมวัยต้องการการชี้นำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถใช้ภาษาทางสังคมได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยสะท้อนว่าการจัดประสบการณ์ที่มีโครงสร้าง

และมีความหมายโดยใช้กลยุทธ์ของ CASEL เป็นแนวทางที่ตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูสามารถส่งเสริมกิจกรรมแก้ไขความขัดแย้งสำหรับเด็กวัยอนุบาล เนื่องจากเป็นด้านที่เด็กมีพัฒนาการสูงที่สุด โดยบูรณาการกิจกรรมวิเคราะห์นิทาน สถานการณ์จริง บทบาทสมมติ และการอภิปรายผลลัพธ์เชิงบวกเชิงลบในกิจวัตรประจำวัน เพื่อเสริมทักษะการคิดเชิงสังคมและการมองมุมมองของผู้อื่น
2. ครูควรพัฒนากิจกรรมสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเล็ก การแบ่งปันอุปกรณ์ และการเสริมแรงเชิงบวกทันที เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความผูกพันระหว่างเด็ก
3. ครูควรออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะการสื่อสารและการสนับสนุนผู้อื่นอย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากเป็นด้านที่พัฒนาน้อยที่สุด ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยฝึกการสื่อสารในการทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือ การสนับสนุนและให้กำลังใจเพื่อน โดยใช้แบบอย่างที่ดีและบูรณาการในชีวิตจริงที่มีการทวนซ้ำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลในระยะยาวของการใช้กลยุทธ์ CASEL เพื่อประเมินความคงทนของทักษะสัมพันธ์ภาพและการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงนอกห้องเรียน
2. เปรียบเทียบประสิทธิผลของ CASEL กับรูปแบบการจัดประสบการณ์อื่น เช่น การเรียนรู้ผ่านการเล่นเชิงสังคม หรือการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบที่ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น
3. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเด็กที่อาจมีผลต่อพัฒนาการด้านสัมพันธ์ภาพ เช่น อารมณ์พื้นฐาน ความมั่นใจในตนเอง หรือประสบการณ์ทางสังคมก่อนเข้าเรียน เพื่อออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายทักษะแห่งอนาคต (Future Skills). กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณัฐศิริวรรณ โจทย์จันทร์, ศิริประภา พฤทธิกุล และ เซวง ซ็อนบุญ. (2569). ผลการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองของเด็กวัยอนุบาลโดยใช้กลยุทธ์การจัดการกิจกรรมขององค์กรความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ทาง วิชาการ สังคมและอารมณ์ (CASEL). *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 8(1), 33-48. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/285726>
- รังสิริศม์ วงศ์อุปราช. (2564). การพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมตามแนวคิดเซเฟอร์และการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถทางสังคมของเด็กอนุบาล [วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].

- สรวมณต์ สิทธิสมาน. (2565). ทักษะทางพฤติกรรมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย*, 14(2), 33–48.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, และ UNICEF ประเทศไทย. (2560). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). รายงานผลการสำรวจทักษะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *กรอบสมรรถนะผู้เรียนไทย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566–2580*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Blair, C., & Raver, C. C. (2015). School readiness and self-regulation: A developmental psychobiological approach. *Annual Review of Psychology*, 66, 711–731.
<https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015221>
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. (2021). *What is SEL?*
<https://casel.org/what-is-sel/>
- Denham, S. A. (2018). *Keeping SEL developmental: The importance of a developmental lens for fostering and assessing SEL competencies*. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. <https://casel.org/casel-resources-keeping-sel-developmental/>
- Domitrovich, C. E., Durlak, J. A., Staley, K. C., & Weissberg, R. P. (2017). Social-emotional competence: An essential factor for promoting positive adjustment and reducing risk in school children. *Child Development*, 88(2), 408–416.
<https://doi.org/10.1111/cdev.12739>
- Erikson, E. H. (1993). *Childhood and society* (Rev. ed.). W. W. Norton.
- Huang, Y., & Xu, L. (2020). Positive reinforcement and self-regulation in early childhood. *Early Childhood Education Journal*, 48(6), 789–802.
- Kim, S. (2023). Cooperative board games and social problem-solving in young children. *Child Development Research*, 2023, 1–12.
- Li, J., & Wong, M. (2022). Structured social interaction and relationship skills in preschool children. *Journal of Early Childhood Research*, 20(3), 245–260.
- Morreale, S. P., Valenzano, J. M., III, & Bauer, J. A. (2017). Why communication education is important: A third study on the centrality of the discipline’s content and pedagogy. *Communication Education*, 66(4), 402–422.
<https://doi.org/10.1080/03634523.2016.1265136>

- Patel, R. (2023). Conflict resolution activities and peer relationships in early childhood classrooms. *International Journal of Early Years Education*, 31(2), 210–225.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. Routledge.
- Rivera, A., & Thomas, K. (2022). Media-based reflection and social understanding in preschoolers. *Journal of Child and Family Studies*, 31(4), 1023–1035.
- Sharratt, L., & Planche, B. (2016). *Leading collaborative learning: Empowering excellence*. Corwin.
- UNESCO. (2024). *Mainstreaming social and emotional learning in education systems: Policy guide*. UNESCO Publishing.
- Wang, H., & Li, X. (2021). Story-based conflict analysis and social competence in kindergarten children. *Early Years*, 41(4), 456–470.
- World Economic Forum. (2023). *Global risks report 2023* (18th ed.).
<https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2023/>

การอ้างอิงบทความ

วิชชุดา เบ้งยะสา, ศิริประภา พฤทธิกุล และ เซวง ซ้อนบุญ. (2569). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้

 กลยุทธ์ของ CASEL เพื่อเสริมสร้างทักษะสัมพันธภาพสำหรับเด็กวัยอนุบาล. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 8(3), 16-31. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/287669>